

INTRODUCCIÓ

Abans de l'estiu del 2003, el GRIT (Grup de Recerca Indústria i Territori) i la Fundació Ciutat de Valls van començar a establir els primers contactes per valorar les possibilitats de portar a terme un estudi sobre la comarca de l'Alt Camp. El GRIT és un grup de recerca d'economia aplicada de la Universitat Rovira i Virgili, i la Fundació Ciutat de Valls estava interessada que s'estudiés la realitat de la base productiva comarcal i que s'assenyalessin, a partir d'aquest coneixement, unes línies o estratègies futures desitjables per a la comarca.

D'aquesta relació en va sortir un projecte, amb una amplitud superior a l'inicial, que es va concretar en la participació de la Fundació Ciutat de Valls, el Consell Comarcal de l'Alt Camp, l'Ajuntament de Valls i la Cambra de Comerç i Indústria de Valls, que van establir un acord amb la Fundació Rovira i Virgili perquè el GRIT portés a terme la mencionada investigació.

Els treballs han durat fins al juny del 2004, i han donat com a fruit aquest volum, integrat per cinc capítols. La primera fase del projecte va consistir en un treball de gabinet i d'entrevistes amb diverses persones de la comarca, que van fer apreciacions sobre la situació econòmica de l'Alt Camp i la seva dinàmica d'adaptació a una realitat molt canviant. Això va servir per elaborar els quatre primers capítols, en què l'anàlisi tècnica, l'ús de la base estadística existent i les observacions de les persones coneixedores de la comarca han permès una anàlisi profunda de la realitat existent i de la seva dinàmica. Considerem, ara, els continguts d'aquesta anàlisi en cada un dels diferents capítols.

En el primer s'estudia el territori, l'equilibri ambiental, l'urbanisme i les infraestructures comarcals; a més, s'analitzen les vinculacions de l'Alt Camp amb el seu entorn territorial i les pressions a què aquest el sotmet. En el segon capítol s'aprofundeix en la base demogràfica de la comarca i se'n fa una anàlisi municipal establint les causes del dinamisme demogràfic, el fenomen de la migració, l'estructura d'edats, l'ocupació i la mobilitat de la població i els seus indicadors de desenvolupament. En el tercer apartat

s'estudia la base productiva de la comarca, es valora el creixement dels indicadors de producció, comparant el seu creixement amb les àrees de l'entorn, i es considera de manera precisa l'estructura productiva dels grans sectors econòmics (l'agricultura, la indústria, la construcció i els serveis). El quart capítol és una valoració de la realitat econòmica comarcal a partir de l'estudi dels elements de dinamització d'aquesta base productiva; per això s'hi estudia l'estructura empresarial existent, la creació de noves empreses, la significació de la inversió estrangera, els factors de localització que ofereix la comarca i la significació de la base tecnològica de les seves empreses i l'entorn social.

Són quatre capítols d'anàlisi de la realitat comarcal que ofereixen unes valoracions analítiques precises i permeten detectar els problemes i avantatges que té la comarca per adaptar-se a una nova realitat productiva, la de l'economia catalana de principis del segle XXI. En aquest sentit, s'ha observat un pes elevat de l'activitat industrial, recolzada amb empreses grans que corresponen a decisions d'inversió foranes. Aquest element dóna un avantatge a la comarca i, al mateix temps, és un punt de feblesa de la seva base productiva si no té els elements precisos de retenció que evitin la deslocalització d'aquestes unitats de producció; el resultat es trobarà en funció de l'equilibri que s'assenyali en aquesta dinàmica.

L'anàlisi realitzada també mostra les pressions territorials i demogràfiques que la comarca pot experimentar a partir d'una expansió del territori costaner cap a l'interior com una taca d'oli, i en aquest sentit es planteja la feblesa que hi pot haver en la base territorial i demogràfica comarcal en aquesta dinàmica. La manca d'una activitat terciària de suport a la base industrial és un altre aspecte detectat, la qual cosa fa plantejar la necessitat de crear infraestructures de serveis centrades en aquest terciari i amb una vocació més àmplia que l'estrictament comarcal. També és important establir el paper que aquest territori ha de jugar en el marc més ampli del Camp de Tarragona i la seva significació a l'hora de plantejar alternatives que s'orientin en funció de l'interès general i del benefici de la comarca. Un cop completats aquests estudis inicials, es va constituir un grup de treball integrat per dos representants de cada una de les institucions comarcals patrocinadores de l'estudi i els tècnics del GRIT, on es van

discutir aquests aspectes i es va establir un model d'actuació futura que emmarqués unes línies estratègiques i unes actuacions. Durant gairebé cinc mesos de treball es van valorar diferents esborranys i anàlisis específiques sobre les vies de creixement de la zona, i es va determinar un model desitjable per als criteris de sostenibilitat en la dinàmica futura de la comarca. El model triat és el que s'anomena de *diversificació equilibrada*. Es van desestimar altres opcions, com aprofitar una expansió a partir d'uns costos menors dels factors de producció que altres zones de l'entorn, iniciar un procés d'expansió industrial sense determinar massa preferències, o intensificar l'ús de l'espai i augmentar població com a motor del creixement. En definitiva, es va optar per potenciar i mantenir els elements positius de la base productiva actual, en què la diversificació genera prou sinergies per continuar un dinamisme amb un equilibri territorial i social. Precisament, la dinàmica d'aquest model s'ha de sostenir en cinc línies estratègiques essencials: l'impuls dels serveis públics; la formació com a element essencial en la capitalització dels recursos humans; la dinàmica d'acceptació dels canvis productius necessaris per adaptar-se a les noves realitats productives; el foment de l'R+D a les empreses, els serveis i els usos socials en general; i l'aprofitament de la funcionalitat que poden tenir les grans infraestructures de comunicació que hi ha a la comarca o al seu voltant. A partir d'aquest model, que defineix un marc estratègic que vol potenciar estructures de suport productiu i capitalització dels recursos humans de la zona, i aprofitant els avantatges de localització i les infraestructures de l'entorn, es determinaren una sèrie d'actuacions que les institucions promotores del treball van considerar necessàries.

Aquest estudi té, doncs, una doble finalitat: d'una banda, analitzar la realitat econòmica actual de l'Alt Camp, i de l'altra, plantejar unes línies estratègiques d'actuació futura que incideixin en una dinàmica d'adaptació de la base productiva i de la realitat social de la comarca. Esperem que el treball sigui útil per a les institucions que l'han promogut.